

**Alumni onderzoek GL
2011-2013**

Landelijk onderzoek onder
hbo-theologen (2)

Hoofdrapport 2: GL

Lectoraat Academie Theologie
Dr. T. van de Lagemaat

Ede, 16 januari 2014





Inhoudsopgave

Woord vooraf	2
1. De eerste indruk.....	3
2. De werkgelegenheid van leraren (GL) in beeld.....	5
3. Persoonlijk functioneren op de arbeidsmarkt van deze hbo-theologen	7
4. Het professioneel functioneren en evaluatie van de opleiding	9
5. Het bijhouden van de professionaliteit	12
6. Besluit.....	14
Bijlagen	15



Woord vooraf

Aanvullend op het hoofdrapport over de alumni GPW uit de jaren 2011-2013¹ gaat deze rapportage over de alumni van opleiding GL. In een vorige rapportage (Schultz 2010) is al een voorzichtig eerste beeld van de situatie van GL-alumni geschetst. Omdat daarbij sprake was van een kleine groep GL alumni met een baan (respondenten) kan via deze rapportage (over 31 respondenten met een GL-baan) pas echt een goed beeld worden verkregen van de arbeidsmarktpositie van GL-ers.

De alumni zijn jaarlijks ondervraagd in de periode januari-februari, volgens het ritme van de landelijke monitor van de Hbo-raad: ongeveer anderhalf jaar na hun afstuderen. De onderzoeksresultaten uit de jaren 2011, 2012 en 2013 zijn in dit rapport gebundeld. Dat maakt het mogelijk om over de relatief kleine aantallen afgestudeerde GL-ers ook echt iets te zeggen.

Waar mogelijk wordt dit vergeleken met opvallende verschillen met uitkomsten van de Opleidingen GPW en indien zinvol ook met de GL periode hiervoor (2010). Het voorliggende rapport biedt aanknopingspunten voor de opleidingen om de eigen sterke en zwakke punten onder ogen te zien. Per opleiding verschijnt er voor het management een aanvullende rapportage met de eigen cijfers.

Dank aan alle bekostigde opleidingen, die door hun meedenken, meewerken en medefinanciering dit rapport mogelijk hebben gemaakt.

Teus van de Lagemaat

Achtergrond driejaarlijks Alumni-rapport Hbo Theologie (2013)

Het Landelijk Overleg van de Opleidingen Theologie Levensbeschouwing (LOO-TL) is het orgaan voor overleg, bezinning en belangenbehartiging. De positie van de hbo-theoloog is een belangrijk aandachtspunt voor het LOO.

Vanaf 2007 coördineert het Lectoraat van de CHE het kwantitatief onderzoek naar de alumni. Een eerste rapport verscheen onder de titel *De hbo-theoloog in beeld*². In 2009 heeft het lectoraat van de CHE, in samenwerking met de Protestantse Kerk in Nederland, een breder onderzoek uitgevoerd naar de arbeidspositie van kerkelijk werkers. Dit onderzoek heeft als titel *Inspireren en ontbereren*³. In 2010 is het 2^e alumni-rapport *Alumni-onderzoek GPW en GL*⁴ uitgebracht en voor u ligt het derde rapport in deze reeks.

De alumni-onderzoeken lopen parallel aan de landelijke monitor van de Hbo-raad onder alumni. Jaarlijks worden de alumni na ongeveer anderhalf jaar bevroegd op hun entree op de arbeidsmarkt en evaluatie van de genoten opleiding. Eigen LOO-onderzoek beoogt aanvullend materiaal te verschaffen over de taak en positie van de alumni GPW en GL.

In september 2013 is het hoofdrapport uitgebracht: Alumni-onderzoek GPW 2011-2013. Deze rapportage dient te worden gelezen als aanvulling hierop over de GL-opleidingen.

¹ T. van de Lagemaat, Alumni onderzoek GPW 2011-2013. Landelijk onderzoek onder hbo-theologen. Hoofdreport 1: GPW. Ede, 2013.

² T. van de Lagemaat, De hbo-theoloog in beeld. Ede, CHE: 2008

³ E.E. Schultz-Wijnsma, Inspireren en ontbereren. Ede, CHE: 2009

⁴ E.E. Schultz-Wijnsma Alumni-onderzoek GPW en GL. Ede, CHE: 2010



1. De eerste indruk

Inleiding

Jaarlijks evalueren de hbo-opleidingen de ervaringen van jonge alumni over hun toetreding tot de arbeidsmarkt, via de hbo-monitor of eigen onderzoek. Alle alumni die ruim anderhalf jaar geleden zijn afgestudeerd (tussen 1 september en 31 augustus het jaar erna) worden in de periode december-januari via een enquête⁵ ondervraagd op een groot aantal thema's. Omdat dit jaarlijks gebeurt, is het mogelijk bij voldoende deelname de trends in de arbeidsmarkt te volgen.

Het alumni-onderzoek onder jonge hbo-theologen richt zich niet alleen op de algemene arbeidsmarktgegevens, maar beoogt ook meer inzicht in hun werk te bieden: hun takenpakket, de identiteit van hun werkgevers, hoe zij worden begeleid enz. Vanaf 2008 is rapport uitgebracht over GPW en sedert 2010 is eveneens systematisch onderzoek onder de alumni van GL (opleiding leraar Godsdienst en Levensbeschouwing) gestart.

Gelet op de beheersbaarheid van de kosten en de relatief beperkte groep alumni wordt het onderzoek jaarlijks uitgevoerd, maar slechts eenmaal per drie jaar in een groot rapport bijeengebracht.

Populatie

Het aantal alumni van de GL opleiding is aanzienlijk lager dan bij GPW, wat zich ook vertaalt in kleine aantallen die per jaar aan het alumni-onderzoek meedoen. Wel verschuift de verhouding enigszins richting GPW. Terwijl het aandeel GL in het rapport uit 2010 (de afgestudeerden uit 2008!) op 17% GL lag, is dit over de laatste drie jaar gestegen op 23%.

In welk jaar ben je voor GL afgestudeerd? (welk kalenderjaar)				
		Aantal	Percentage	
%	2008	3	5%	Fontys respondenten (inhaalslag)
	2009	21	36%	
	2010	16	27%	
	2011	19	32%	
	Totaal	59	100%	

Het grootste deel van de respondenten komt van de CHE (55%). De grootste groep deed de deeltijopleiding (55%), tegenover 28% voltijders. Bij 10% van de alumni is sprake van een kopstudie of verkorte studieroute (GPW ligt dit op resp. 61%, 30% en 3%). Alumni van de Gereformeerde Hogeschool worden pas vanaf cohort 2010 ondervraagd. Azusa Hogeschool heeft vanaf 2010 geen nieuwe alumni meer omdat deze niet-bekostigde opleiding is opgegaan in de Christelijke hogeschool Windesheim.

⁵ De enquête is terug te vinden in bijlage 1.



Aan welke school heb je de opleiding gevolgd? (GL 2009-2011)

	Aandeel in de populatie	Aandeel in de respons
CHE	55%	52%
Windesheim	19%	18%
Azusa	3%	-
Fontys	14%	18%
Gereformeerde Hogeschool	9%	15%

De respons is jaarlijks ruim voldoende geweest om te kunnen vertrouwen op de representativiteit van de uitkomsten voor de sector als geheel. Gelet op de kleine aantallen mag de lezer op basis van deelanalyses geen al te grote conclusies trekken.

Binnen de alumni van GL is de CHE (Christelijke hogeschool Ede) goed voor ruim de helft van de alumni (52%). Dit komt overeen met de situatie bij GPW, waar 58% van de alumni bij de CHE afstudeerde. Bij de deelrapportages per hogeschool wordt aandacht gegeven aan de mate waarin de respondenten van die hogeschool afwijken van het gemiddelde beeld. Gelet op de kleine aantallen moet dan die conclusie echter met grote voorzichtigheid worden getrokken.

Sekse en leeftijdsopbouw

Vrouwen zijn duidelijk in de meerderheid (59%), exact gelijk aan GPW alumni in deze drie jaar. Binnen GL studeren iets meer 'jongere' alumni af dan in GPW.

Leeftijdsoopbouw alumni 2009-2011	GL	GPW
20 - 29 jaar	33%	32%
30 - 39 jaar	19%	16%
40 - 49 jaar	21%	21%
50 - 59 jaar	24%	21%
60 jaar of ouder	3%	10%
Totaal	100% (135)	100% (255)

Lid beroepsvereniging?

Van alle GL alumni is 11% aangesloten bij de Vereniging van Docenten Levensbeschouwing en Godsdienst. Het vakblad Narthex scoort wat hoger als het gaat om het lezen ervan (26%). Bij GPW ligt het aansluitingspercentage bij een beroepsvereniging eveneens laag (13%).



2. De werkgelegenheid van leraren (GL) in beeld

Betaald werk:

Van alle alumni geeft 83% aan betaald werk te hebben (bij GPW 79%). Mensen zonder betaalde gaan geven een groot scala van redenen, die steeds bij een of twee personen voorkomen (baanloos, vrijwilligerswerk en gezin elk 1x, studie, gezondheid elk 2x).

GL-alumni zijn iets mobieler dan GPW-ers, gezien vanuit het perspectief van hun opleidingsplaats: 24% blijft in de regio (waarvan 16% binnen een straal van 10 km.). Het percentage dat in het buitenland gaat werken is laag (2%).

Baan in verlengde van de opleiding

Van alle alumni werk 77% in het verlengde van de opleiding (bij GPW 55 a 65%), verdeeld over 57% geheel en 20% gedeeltelijk.

Een baan in het voortgezet onderwijs heeft 53% (waarbinnen 90% één baan en 10% meer dan één baan). In deze laatste groep werkt 52% als docent Godsdienst en 10% als docent Levensbeschouwing. Daarnaast is 26% docent voor meerdere vakken en combineert 13% de baan met een vervolgstudie.

In welke mate is er sprake van een arbeidsreserve?

Desgevraagd geeft slechts 9% van de alumni aan (GPW 18%) op dit moment actief op zoek te zijn naar een baan in het verlengde van de opleiding. Een tweede groep is weinig actief zoekend: 29% (GPW 28%). De meerderheid is dus niet op zoek naar een andere baan.

Toegesplitst op de alumni die niet in het godsdienstonderwijs werken, zoekt 11% actief naar een baan en 33% 'weinig actief'. De arbeidsreserve is dus niet erg groot.

De functies van deze hbo-theologen in beeld

Een goed beeld van het werk van alumni ontstaat als gelet wordt op de hoofdfunctie die wordt vervuld, genomen over een periode van drie jaar (2009-2013). GL-ers blijken breed te worden ingezet. Een vergelijking met afzonderlijke jaren (2008, de gegevens uit het vorige rapport en 2011, de meest recente groep) laat zien dat er door de kleine aantallen respondenten per jaar wel den nodige variatie is.

Heeft u binnen uw werk een taak op de volgende terreinen:	2008 (N=9)	2009-2011 (n=31)	2011 (N=13)
Mentorschap/begeleiding	78%	75%	100%
Lestaken in onderbouw VMBO	44%	83%	69%
Lestaken in bovenbouw VMBO	44%	75%	54%
Lestaken in onderbouw HAVO/VWO	67%	88%	69%
Lestaken in bovenbouw HAVO/VWO	33%	60%	69%

De GL-docenten wordt gevraagd naar de *belangrijkste taken* binnen hun hoofdfunctie. Hierbij geven alle docenten als hoofdtaak "lessen verzorgen" aan, aangevuld met één of meerdere andere taken. Géén van de GL-docenten gaf aan als hoofdtaak vieringen te organiseren, een zorgfunctie te hebben of schoolpastoraat te verlenen.


Takenpakket

Wat zijn de belangrijkste werkzaamheden die u vervult binnen uw huidige (hoofd)functie? U besteedt hier tenminste een dagdeel per week aan.	2008	2009-2011
Lessen verzorgen	100%	81%
Mentoraat/leerlingbegeleiding	56%	52%
Lesprogramma (inhoud) ontwikkelen	11%	42%
Deelnemen aan overleg (team/zorg)	22%	23%
Organiseren van vieringen e.d.		35%

Daarnaast worden incidenteel genoemd: Schoolpastoraat, Zorgfunctie. Taken in management worden opvallend genoeg niet meer genoemd. De docenten noemen gemiddeld 2,5 taak.

Werkgevers

De grootste groep alumni werkt bij het Protestants Christelijk onderwijs (in 2008 lag dit lager, nl. op 33%, maar toen was sprake van een kleine groep respondenten waardoor die uitkomst minder betrouwbaar is).

Signatuur school	2009-2011
Protestants Christelijke	47%
Algemeen Christelijk/Oecumenisch	19%
Reformatorisch	15%
Rooms Katholiek	6%
Anders	12%

Van deze GL-ers geeft 85% op Hbo-opleidingsniveau te werken en 11% op WO-niveau (samen 96%).



3. Persoonlijk functioneren op de arbeidsmarkt van deze hbo-theologen

In de alumni-onderzoeken wordt (vanaf 2008) in kaart gebracht wat sterke en zwakke punten van de HBO-theologen op de arbeidsmarkt zijn. Vanuit het GL-perspectief vallen de volgende conclusies te trekken:

Snel een vaste baan?

Anderhalf jaar na afstuderen heeft van de alumni die in het onderwijs werken 77% een vaste baan en 23% een tijdelijke baan met uitzicht op vast. Een aanzienlijk deel van hen (39%) had deze baan al bij de aanvang van de studie. Verder krijgt 29% een baan in de beginfase van de studie (jaar 1 of 2), 16% in de eindfase van de studie en 16% na afloop van de studie.

De effecten van de studenten met 'kopstudie/verkorte route' zijn groot in dit onderzoek, omdat hier allen een baan als GL-er hebben. Hoewel het gaat om een klein aantal (zes respondenten) wijkt dit significant af van de andere opleidingsvarianten. Het gaat hier om 3 CHE- en 3 Windesheim alumni.

De hier vermelde baanzekerheid wijkt gunstig af van de situatie bij GPW-alumni, waar 61% binnen drie maanden een baan heeft en 44% een vaste baan heeft na anderhalf jaar en 18% uitzicht op een vaste baan.

Hoe wordt de baan verkregen?

Op de vraag "Hoe heb je de huidige baan verworven?" wordt af en toe meer dan een antwoord gegeven.

De belangrijkste manieren hiervoor zijn:

<i>Een baan gevonden via:</i>	GL 2009-2011
Advertentie	48%
Eigen netwerk	29%
Stage	26%
Open sollicitatie	16%

Weinig genoemd werden het opleidingsnetwerk en het uitzendbureau (elk eenmaal).

Tevredenheid met de huidige baan

Op de vraag naar *tevredenheid* met de huidige baan blijkt dat van de GL-ers een aanzienlijk deel (61%) hiermee tevreden is. Op dit punt zijn GPW-ers nog sterker positief. In dit onderzoek is niet nagevraagd waaruit de onvrede (een-vijfde deel van de respondenten) bestaat.

	GPW	GL
ontevreden	7%	19%
neutraal	13%	19%
tevreden	80%	61%

Het salarisniveau

Hoewel niet ieder antwoord geeft op de vraag over het salaris (N=20) blijkt het overgrote deel in de salarisgroepen tussen bruto € 2200 en 2800 te zitten. Daarnaast zit 25% hierboven, wat te verklaren is uit het feit dat velen al in het onderwijs werkten voordat de studie werd begonnen.

De verhouding tussen parttime en fulltime banen



Binnen het werkveld van de GL zijn – net als bij GPW – twee soorten banen aan te wijzen: halftime (35,5%) en (bijna) fulltime (32%). Feitelijk komt ook bij GL een aanzienlijke *hoeveelheid parttime werk* voor. In tegenstelling tot GPW is weinig sprake van versnippering (minder dan 40% aanstelling), wat bij GPW bij een-derde van de werkende alumni voorkomt.

Omvang van de (betaalde) functie	GPW	GL
minder dan 0,20 fte (0-7 uur per week)	13,5%	
0,20 - 0,39 fte (8-15 uur per week)	19%	6,5%
0,40 - 0,59 fte (16-23 uur per week)	25,5%	35,5%
0,60 - 0,79 fte (24-31 uur per week)	9,5%	25,8%
0,80 fte of meer (32 uur of meer)	32,5%	32,3%

De HBO-Monitor geeft voor de sector HPO (*Hoger Pedagogisch Onderwijs*, de lerarenopleidingen) aan dat het aantal fulltime banen voor alle alumni HPO op 44% ligt. De kans op een vaste baan ligt voor GL-ers bovengemiddeld (77% GL tegenover 53% in het HPO, overigens aan te vullen met 15%, die extra die dit wel in een nevenfunctie heeft). (*Statistisch supplement HBO monitor 2012 HPO: tabel 8*)

Ten slotte is gevraagd naar hoe de GL-alumni begeleid worden in hun werk. In het vorige onderzoek bleek al een grote diversiteit, wat nu wordt bevestigd.

Vorm van begeleiding	2009-2011 (N=31)
Door een staflid/manager	32%
Door een docentbegeleider	27%
Via intervisie met collega's	19%
Dit is niet goed geregeld	22%

Onder de alumni waarvan de begeleiding niet goed is geregeld is niet significant sprake van grotere onvrede met de huidige functie.



4. Het professioneel functioneren en evaluatie van de opleiding

Aansluiting opleiding en werk

De meest GL-alumni zijn tevreden over de aansluiting tussen hun opleiding en hun huidige baan. Dit ligt hoger dan bij GPW, en velen (34%) zijn zelfs 'zeer tevreden'.

Hoe tevreden ben je over de aansluiting tussen de opleiding en de huidige functie?

	GPW	GL
ontevreden	17%	11%
tevreden	82%	89%

In vergelijking met de hele sector HPO (2011) is dit een goede uitslag. In het HPO ligt dit gemiddeld op 85% (*Statistisch supplement HBO monitor 2012 HPO: tabel 16*).

Wanneer breder wordt gekeken naar het oordeel van de alumni over de mate waarin hun opleiding hen heeft voorbereid op hun start op de arbeidsmarkt wordt de antwoordcategorie 'neutraal' wel geboden, waarvoor een-vijfde deel kiest (samen met de onvrede dus een-derde van de alumni). Feitelijk is de ontevredenheid op dit punt licht afgenomen.

Hoe tevreden ben je over de basis die de opleiding biedt om te starten op de arbeidsmarkt?

	GPW	GL
ontevreden	20%	13%
neutraal	36%	20%
tevreden	43%	67%

In de sector HPO (2011) is dit iets anders gemeten, nl. niet naar tevredenheid, maar 'In welke mate is de opleiding een goede basis voor de start op de arbeidsmarkt. Dan zegt 53% 'in sterke mate' (de categorie 'enigszins' wordt niet gepubliceerd). (*Statistisch supplement HBO monitor 2012 HPO: tabel 17*).

Beheersing hbo-niveau

Een vijftal vragen gaat over de manier waarop de hogescholen hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van een aantal HBO competenties (de zgn. 'Dublin descriptor'). Tenzij nadrukkelijk anders wordt aangegeven gaat het steeds om een gemiddelde op een vijfpuntsschaal. Dan is 3,3 de absolute grens tussen voldoende en onvoldoende (en 3.6 een 'echte' voldoende). Vergeleken met de uitkomsten voor GPW-alumni scoort de kennisbeheersing bij GL duidelijk lager. Op het onderdeel zelfsturing is de score wel hoog.

Door de opleiding:	GL CHE	GL
1. heb ik voldoende actuele kennis en inzicht op mijn vakgebied	3,8	3,3
2. ben ik in staat om kennis en inzicht op mijn vakgebied toe te passen in de beroepspraktijk	4,0	3,6
3. heb ik een professionele beroepshouding ontwikkeld	4,0	3,7
4. ben ik in staat adequaat te communiceren met andere disciplines van verschillende niveau	3,9	3,6
5. heb ik geleerd zelf sturing te geven aan mijn professionele ontwikkeling	4,0	4,1



Tevredenheid over inhoudelijke opleidingsaspecten

Op de tabel over de tevredenheid met allerlei opleidingsaspecten valt te constateren dat de uitslagen van GPW en GL weinig uiteenlopen. Alleen het onderdeel 'visievorming' scoort bij GL net onder de voldoende-score.

Hoe tevreden ben je over de gevolgde hbo-opleiding met betrekking tot:

		GL CHE	GL
1	breedte	4,0	3,8
2	diepgang	3,6	3,7
3	moeilijkheidsgraad	3,8	3,7
4	verhouding theorie - praktijk	3,7	3,6
5	keuzemogelijkheden	3,6	3,7
6	visievorming	3,7	3,5

Competenties GL

De Opleiding GL kent met een landelijke set aan competenties, die aansluit bij de SBL-structuur van alle lerarenopleidingen.⁶ Gevraagd naar de mate waarin alumni zich toegerust voelen voor al deze beroepsinhoudelijke competenties ontstaat het volgende beeld. Omdat in 2008 slechts sprake was van een kleine groep respondenten moeten niet te grote conclusies worden getrokken uit de verschillen met dat jaar.

Door de opleiding heb ik de volgende competenties in voldoende mate ontwikkeld:	Gemiddelde (schaal 1-5)	
	2008	2009-2011
Persoonlijke competentie (reflectie en ontwikkeling)	4,1	3,9
Interpersoonlijke competentie	4,0	3,7
Competent omgaan met collega's	3,8	3,7
Competent omgaan met de omgeving	3,8	3,5
Vakinhoudelijke competentie	3,7	3,7
Vakdidactische competentie	3,6	3,7
Organisatorische competentie	3,6	4,3
Pedagogische competentie	3,5	3,9

Binnen GL scoren alle competenties voldoende, met uitzondering van het 'competent omgaan met de omgeving' wat op de grens scoort.

Vergeleken met GPW valt op dat het gemiddelde van alle competenties samen bij beiden gelijk is (3,8), maar dat bij GPW de persoonlijke competentie duidelijk hoger scoort (4,4 vergeleken met 3,9 GL) en bij GL de organisatorische competentie hoger (4,3 vergeleken met 3,6 GPW voor 'organisatie en leiderschap'). Mogelijk is dit laatste verschil te verklaren vanuit het verschil in focus (deelnemen aan organisaties of leiderschap daarbinnen).

⁶ In de meest recente versie van de HBO-Monitor (Statistisch supplement HBO Monitor 2012), over de vergelijkbare categorie (in dit rapport aangeduid als GL 2011), zijn geen cijfers over de SBL-competenties opgenomen. Slechts indicatie van 24 generieke hbo-competenties, waaronder 'goede beheersing kennis eigen vakgebied'; tabel 19-1)

**Tevredenheid over de opleiding als leergemeenschap**

Over de opleiding als leergemeenschap zijn de alumni van GL-opleidingen positief, net als GPW.

In hoeverre bent u het met onderstaande stelling eens?

	GPW	GL
Ik heb de opleiding ervaren als een inspirerende leergemeenschap.	4,1	4,1

Wat verwacht je nog van jouw hogeschool?

Op de open vraag naar het verwachtingspatroon richting opleiding geeft 17% van de alumni GL antwoord. Drie personen (5%) reageren dan met een opmerking over het curriculum, soms met tips (beter communiceren, meer over wereldgodsdiensten, soms kritisch, vooral over het afstudeertraject).

Zeven anderen gaan in op de eigen wensen, soms meer persoonlijk (warm contact met de opleiding), maar meestal over het aanbod voor nascholing of terugkommomenten. Alle informatie hierover is opgenomen in bijlage 4.



5. Het bijhouden van de professionaliteit

Behoeftte aan bijscholing

Afgestudeerden geven vrij breed aan op welke terreinen zij bijscholing zouden willen ontvangen. Slechts 14% van de alumni geeft aan geen interesse te hebben in bijscholing (GPW 10%). Alle anderen noemen gemiddeld 3,2 terreinen voor bijscholing (voor GPW is dit 2,6).

Bij welke van je huidige taken zou je bijscholing/training willen ontvangen?

Bij welke van je huidige taken zou je bijscholing/training willen ontvangen?	GL 2008 (N=22)	2009-2011 (N=58)
Digitale didactiek	36%	41%
* Theologische vragen/visie (2011)	-	41%
Onderwijsontwikkeling (het nieuwe leren)	18%	32%
Coaching	27%	26%
Leerlingbegeleiding/mentoraat	27%	24%
Managementvaardigheden	18%	22%
Projectmanagement	9%	22%
Probleemgedrag jeugdigen (zorg)	23%	21%
Videobegeleiding	9%	19%
Aandacht voor nieuwe vormen en inhouden van spiritualiteit	36%	17%
Visieontwikkeling godsdienstonderwijs	27%	16%
Visieontwikkeling levensbeschouwelijke vorming	32%	14%
* Morele dilemma's (2011)	-	18%
* Wereldgodsdiensten (2011)	-	14%
* Persoonlijke vorming ('Spiritual formation')	-	0%
Psychopastorale problematiek	36%	12%
Anders, namelijk	9%	8%
Geen interesse in bijscholing/training	18%	14%

* Deze items zijn in 2011 toegevoegd (N=22)

Inhoudelijk blijft digitale didactiek bovenaan staan, gevolgd door onderwijsontwikkeling als het gaat om de grootste behoeften. Ook coaching, begeleidingsvaardigheden en diverse managementvaardigheden worden redelijk vaak genoemd. Inhoudelijke zaken (spiritualiteit, visieontwikkeling, pastoraal-psychologische problemen) scoren veel minder hoog, met uitzondering van het nieuwe item in 2011 'Theologische vragen/visie' (41%). Dat laatste sluit duidelijk aan op de constatering hiervoor dat de kenniscomponent in de GL-opleiding als relatief zwak wordt beoordeeld (beheersing hbo-niveau; voldoende visie ontwikkeld?). Bij GPW scoort dit item 'slechts' 19%.

Verder is in vergelijking tot GPW (met 14%) opmerkelijk dat het thema persoonlijke vorming ('spiritual formation') helemaal niet scoort onder GL-alumni. Een enkeling geeft een open antwoord. Die informatie is opgenomen in bijlage 3.



Wat zou voor u bijscholing/training toegankelijker maken?

De bijscholing wordt voor de meeste respondenten aanzienlijk gestimuleerd door financiële impulsen van de werkgever en verlof hiervoor in tijd (studieverlof). Op beide punten zijn de scores veel hoger dan bij GPW. Daarnaast zal een breder aanbod en studieverlof volgens de helft van de respondenten ook stimulerend zijn. De verwachting van invloed van kwaliteitseisen van de beroepsgroep ligt aanzienlijk lager.

(Vrij) sterk van invloed op toegankelijkheid bijscholing:	GPW	GL
Financiering door de werkgever	50%	81%
Studieverlof	31%	71%
Breder aanbod qua cursussen/trainingen	41%	52%
Kwaliteitseisen vanuit de beroepsgroep (en registratie ervan)	29%	22%
Anders	18%	16%

Vervolgstudies

Aan alle alumni is gevraagd naar hun belangstelling voor vervolgstudies. Een totaal van 38% (GPW 33%) pakte een vervolgstudie op (waarvan bijna een derde dit ook heeft afgerond). Daarnaast heeft 30% nog wel plannen voor de toekomst (identiek aan GPW). Bij 33% van de alumni bestaat er geen voornemen om een studie op te pakken.

De belangstelling van de GL-alumni is als volgt verdeeld (categorie: studie opgepakt of van plan, N=25)⁷:

	GPW (2011)	GL (2009-2011)
Theologische vervolgstudie	48%	38%
2 ^e theologische bachelor (GL of GPW)	6%	12%
Ander vak, maar gelieerd aan sector (Hulpverlening / Leraarschap)	8%	15% ⁸
Heel ander vak/professie	5%	0%
Andere wetenschappelijke studie	3%	4%
Overig (cursus, nascholing)	31%	28% ⁹

Uit de vraag naar de belangrijkste *motieven* om te kiezen voor een vervolgstudie komt naar voren dat de wens tot verdieping (binnen de theologie) als vorm van loopbaanontwikkeling verreweg de meest gekozen optie is. Voor GL is deze keuze nog sterker aanwezig dan bij GPW.

Slechts een kleine minderheid wil omscholen voor een heel ander beroep.

Belangrijkste motief voor vervolgstudie	GPW	GL
Wens tot verdieping: loopbaanontwikkeling	62%	71%
Verdieping, niet beroepsmatig	12%	13%
Andere beroepskeuze	9%	10%
Overig (nascholing verwant terrein)	17%	6%

⁷ Op basis van de gegeven toelichtingen: 25 mensen noemen 26 studieterrainen.

⁸ 2e graads wiskunde, docent Nederlands 2e graads, Geschiedenis, Nederlands

⁹ Een breed spectrum aan cursussen en nascholing: Bibliodrama, Casemanagement, Contextuele Hulpverlening, KPV-training, Management, Masterclass Artios, Post-hbo Mindfulness, VO Supervisie/intervisie.



6. Besluit

Nu de uitkomsten van de GL-opleidingen ook bekend zijn, kunnen deze worden vergeleken met resultaten bij GPW. De aanvullende rapportage over de GL opleiding geeft aanleiding tot de volgende aanvullende opmerkingen:

1. Alumni van GL zijn duidelijk anders dan GPW-alumni. Dit blijkt bijvoorbeeld rond behoeften op het terrein van nascholing. Zij zijn dan iets meer vakgericht.
2. Een-vijfde deel van de alumni GL is niet tevreden met de huidige baan. Het is zinvol hier meer aandacht aan te (laten) geven.
3. Rond de startbekwaamheid vraagt de kenniscomponent aandacht van de opleidingen. De doorwerking van de in 2012 vastgestelde kennisbasis GL zal pas op termijn zichtbaar worden. Het is een belangrijk aandachtspunt op dit onderdeel echt verbetering te realiseren. In de per hogeschool aan te leveren deelanalyse wordt aandacht gegeven aan de mate waarin afzonderlijke hogescholen mogelijk afwijken van het gemiddelde.
4. De arbeidsmarkt is voor GL-studenten/alumni gunstig: snel een baan, veel vaste aanstellingen, redelijk salaris. Het aantal fulltime banen is relatief beperkt.
5. Beroepsverenigingen zijn nog weinig in beeld. Mogelijk is het ook later pas een natuurlijk moment om vanuit de baan toe te treden tot de beroepsvereniging.

In juni 2013 heeft het LOO besloten dat de theologieopleidingen vanaf 2014 gaan participeren in de landelijk uitgevoerde monitor van de Hbo-raad. Vanuit het lectoraat van de CHE wordt expertise ingezet om jaarlijks of per 2-3 jaren conclusies te bundelen die van belang zijn voor de ontwikkeling van de beroepsgroep, het LOO en het brancheoverleg. Het LOO draagt zorg voor aansturing en coördinatie van dit proces.



Bijlagen

Bijlage 1: De vragenlijst van het onderzoek

Alle vragen en antwoord categorieën zijn in onderstaand overzicht opgenomen (bijv. bij vraag 9 is zichtbaar dat er 9 antwoordcategorieën waren).

jaar	Jaar van onderzoek
res_1	Wat is je geslacht?
res_2	Wat is je leeftijd?
res_3	Aan welke school heb je de opleiding gevolgd?
res_4	Opleidingsvariant
res_4_inf	Opleidingsvariant, toelichting
res_5	Heb je op dit moment betaald werk?
res_6	In welke branche ben je werkzaam?
res_6_inf	In welke branche ben je werkzaam?
res_7	Waar ben je werkzaam?
res_7_inf	Waar ben je werkzaam?
res_8	Ligt je werk geheel of gedeeltelijk in het verlengde van je opleiding?
res_9_1	Geen betaald werk, reden: ik ben baanloos
res_9_2	Geen betaald werk, reden: ik heb een gezin
res_9_3	Geen betaald werk, reden: ik werk niet meer vanwege leeftijd of gezondheid
res_9_4	Geen betaald werk, reden: ik volg een studie
res_9_5	Geen betaald werk, reden: ik doe vrijwilligerswerk
res_9_6	Geen betaald werk, reden: anders, namelijk
res_9_7	Geen betaald werk, reden: n.v.t.
res_9_inf	Geen betaald werk, reden:
res_10	Zoek je op dit moment (ander) betaald werk in het verlengde van de opleiding?
res_11	In welk jaar ben je voor GL afgestudeerd? (kalenderjaar)
res_12	Heb je op dit moment een baan als docent GL in het voortgezet onderwijs?
res_13	Vul hieronder in wat van toepassing is:
res_13_inf	Vul hieronder in wat van toepassing is: (toel.)
res_14	Wat is de beste beschrijving van de huidige situatie?
res_14_inf	Wat is de beste beschrijving van de huidige situatie? Toelichting
res_15_1	Taak in: Mentorschap/begeleiding
res_15_2	Taak in: Lestaken in Onderbouw VMBO
res_15_3	Taak in: Lestaken in Bovenbouw VMBO
res_15_4	Taak in: Lestaken in Onderbouw HAVO/VWO
res_15_5	Taak in: Lestaken in Bovenbouw HAVO/VWO
res_16	Vanaf welk moment ben je gestart met een baan als docent GL?
res_16_inf	Vanaf welk moment ben je gestart met een baan als docent GL? (toel.)
res_17	Ben je na afronding van jouw studie meer uren gaan werken?
res_17_inf	Ben je na afronding van jouw studie meer uren gaan werken? (toel.)
res_18_1	Hoe huidige baan verworven: reactie op advertentie
res_18_2	Hoe huidige baan verworven: open sollicitatie
res_18_3	Hoe huidige baan verworven: via mijn stage
res_18_4	Hoe huidige baan verworven: via mijn persoonlijk netwerk



res_18_5	Hoe huidige baan verworven: via eerder werk/ vrijwilligerswerk
res_18_6	Hoe huidige baan verworven: via het opleidingsnetwerk
res_18_7	Hoe huidige baan verworven: via uitzendbureau
res_18_8	Hoe huidige baan verworven: anders, namelijk...
res_18_9	Hoe huidige baan verworven: n.v.t.
res_18_inf	Hoe heb je de huidige baan/functie verworven? (meer antwoorden mogelijk)
res_19	Welke vorm kent je hoofdfunctie op dit moment?
res_19_inf	Welke vorm kent je hoofdfunctie op dit moment? (toel.)
res_20	Wat is de omvang van je (hoofd)functie? Toelichting
res_21	Welk opleidingsniveau is vereist voor deze functie?
res_22	Hoe lang ben je op zoek geweest naar een baan in het verlengde van je opleiding?
res_23	Wat is je bruto-maandsalaris (omgerekend naar 1 fte, excl. toeslagen/bonussen)?
res_24_1	Kerntaken: lessen verzorgen
res_24_2	Kerntaken: lesprogramma (inhoud) ontwikkelen
res_24_3	Kerntaken: mentoraat/leerlingbegeleiding
res_24_4	Kerntaken: deelnemen aan overleg (team/zorg)
res_24_5	Kerntaken: organiseren van vieringen etc.
res_24_6	Kerntaken: managementtaken
res_24_7	Kerntaken: zorgfunctie
res_24_8	Kerntaken: schoolpastoraat
res_24_9	Kerntaken: anders, namelijk
res_24_inf	Kerntaken: toelichting
res_25	Welke signatuur heeft de school?
res_25_inf	Welke signatuur heeft de school? (toel.)
res_26_1	begeleiding: door een docentenbegeleider
res_26_2	begeleiding: door een staflid/ manager
res_26_3	begeleiding: via intervisie met collega's
res_26_4	begeleiding: niet (dit is niet goed geregeld)
res_26_5	begeleiding: anders, nl.
res_26_inf	begeleiding: toelichting
res_27	Hoe tevreden ben je over je huidige functie?
res_28	Hoe tevreden ben je over de aansluiting tussen de gevolgde opleiding en je huidige functie?
res_29	Hoe tevreden ben je over de basis die de opleiding biedt om te starten op de arbeidsmarkt?
res_30_1	Beheersing: Heb ik voldoende actuele kennis en inzicht op mijn vakgebied
res_30_2	Beheersing: Ben ik in staat om kennis en inzicht op mijn vakgebied toe te passen in de beroepspraktijk
res_30_3	Beheersing: Heb ik een professionele beroepshouding ontwikkeld
res_30_4	Beheersing: Ben ik in staat adequaat te communiceren met andere disciplines van verschillende niveaus
res_30_5	Beheersing: Heb ik geleerd zelf sturing te geven aan mijn professionele ontwikkeling
res_31_1	Tevredenheid over opleiding met betrekking tot: Breedte
res_31_2	Tevredenheid over opleiding met betrekking tot: Diepgang
res_31_3	Tevredenheid over opleiding met betrekking tot: Moeilijkheidsgraad
res_31_4	Tevredenheid over opleiding met betrekking tot: Verhouding theorie - praktijk
res_31_5	Tevredenheid over opleiding met betrekking tot: Keuzemogelijkheden
res_31_6	Tevredenheid over opleiding met betrekking tot: Visievorming
res_32_1	Beheersing: Interpersoonlijke competentie



- res_32_2 Beheersing: Pedagogische competentie
- res_32_3 Beheersing: Vakdidactische & vakinhoudelijke competentie
- res_32_4 Beheersing: Organisatorische competentie
- res_32_5 Beheersing: Competent in de omgang met collega's
- res_32_6 Beheersing: Competent in de omgang met de omgeving
- res_32_7 Beheersing: Persoonlijk competent in reflectie & ontwikkeling
- res_33 Hoe tevreden ben je over de basis die de opleiding biedt voor het verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden?
- res_34 De volgende onderdelen van het curriculum zijn voor mij in de beroepspraktijk het meest waardevol gebleken:
- res_35 Opleiding goede basis voor verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden?
- res_36 De volgende onderdelen van het curriculum ervaar ik als overbodig:
- res_37_1 Curriculum-meest waardevol voor beroepspraktijk
- res_37_2 Curriculum: in de opleiding gemist:
- res_37_3 Curriculum- overbodig geweest:
- res_37_4 Stelling: In de opleiding heb ik geleerd professioneel om te gaan met andersdenkenden.
- res_37_5 Stelling: Door de opleiding ben ik sensitief voor morele spanningen en kan ik deze benoemen.
- res_38 Ben je lid van de Vereniging van Docenten Levensbeschouwing en Godsdienst (VDLG)?
- res_39 Ben je geabonneerd op het vakblad Narthex?
- res_40 Na theologie andere opleiding gevolgd of volg je die nu?
- res_40_inf Na theologie andere opleiding gevolgd of volg je die nu? (toel.)
- res_41 Belangrijkste motief voor de vervolgopleiding?
- res_41_inf Belangrijkste motief voor de vervolgopleiding? (toel.)
- res_42_1 Nascholing: Onderwijsontwikkeling (het nieuwe leren)
- res_42_2 Nascholing: Videobegeleiding
- res_42_3 Nascholing: Digitale didactiek
- res_42_4 Nascholing: Visieontwikkeling Godsdienstonderwijs
- res_42_5 Nascholing: Visieontwikkeling levensbeschouwelijke vorming
- res_42_6 Nascholing: Aandacht voor nieuwe vormen en inhouden van spiritualiteit
- res_42_7 Nascholing: Leerlingbegeleiding/mentoraat
- res_42_8 Nascholing: Projectmanagement
- res_42_9 Nascholing: Managementvaardigheden
- res_42_10 Nascholing: Coaching
- res_42_11 Nascholing: Probleemgedrag jeugdigen (zorg)
- res_42_12 Nascholing: Psychopastorale problematiek
- res_42_13 Nascholing: Theologische vragen/visie
- res_42_14 Nascholing: Morele dilemma's
- res_42_15 Nascholing: Wereldgodsdiensten
- res_42_16 Nascholing: Persoonlijke vorming ('Spiritual formation')
- res_42_17 Nascholing: Anders, namelijk
- res_42_18 Nascholing: Ik heb geen interesse in bijscholing/training
- res_42_inf Nascholing: anders, nl.
- res_43_1 Toegang nascholing wens: Financiering door werkgever
- res_43_2 Toegang nascholing wens: Breder aanbod qua cursussen/trainingen
- res_43_3 Toegang nascholing wens: Studieverlof
- res_43_4 Toegang nascholing wens: Kwaliteitseisen vanuit de beroepsgroep (en registratie ervan)
- res_43_5 Toegang nascholing wens: Anders (graag bij de volgende vraag toelichten)



res_44	Toegang nascholing wens: Anders toelichting
res_45_1	Huidig contact hogeschool: Het volgen van bijscholing
res_45_2	Huidig contact hogeschool: Begeleiding van stagiaires
res_45_3	Huidig contact hogeschool: Gastdocentschap/voorlichting geven
res_45_4	Huidig contact hogeschool: Anders, namelijk...
res_45_5	Huidig contact hogeschool: N.v.t.
res_45_inf	Huidig contact hogeschool: (toel.)
res_46_1	Behoeft contact hogeschool: Het volgen van bijscholing
res_46_2	Behoeft contact hogeschool: Begeleiding van stagiaires
res_46_3	Behoeft contact hogeschool: Gastdocentschap/voorlichting geven
res_46_4	Behoeft contact hogeschool: Anders, namelijk...
res_46_5	Behoeft contact hogeschool: N.v.t.
res_46_inf	Behoeft contact hogeschool:
res_47	Heb je suggesties voor wenselijke alumni-activiteiten van de opleiding?
res_48	Wat verwacht je nog van de hogeschool nu je bent afgestudeerd?
res_49	Vacature informatie gewenst?
res_49_inf	Mailadres voor vacature info
res_50	Juiste adresgegevens
res_51	Overige opmerkingen, evt. informatie over de 2e baan



Bijlage 2: Specificaties respons

De gehouden drie deelonderzoeken leveren de volgende aantallen en respons op. Over de alumni van 2010 en 2011 is er sprake van een goede respons voor GL. Het onderzoek 2009 is gebaseerd op een vragenlijst voor GPW en GL beide. De respondenten zijn niet tevoren uitgesplitst, zodat over de aparte respons geen gegevens zijn.

Alumni 2011

	alumni	respons
CHE	23	48%
Windesheim	7	29%
Gereformeerde Hogeschool	9	56%
LOO-GPW totaal	49	45%

Toelichting: 40% norm wordt gehaald voor GL als geheel en de afzonderlijke hogescholen, met uitzondering van Windesheim in dit jaar

Alumni 2010

	alumni	respons
CHE	22	41%
Windesheim	4	100%
Totaal LOO	26	50%

Alumni 2009 GPW en GL (bestand is niet te splitsen)

Hogeschool	alumni	respons
CHE	77	49%
Windesheim	25	76%
Fontys	31	42%
NHL	12	33%
Azusa	8	50%
Totaal LOO	153	54%

Uit dit onderzoek blijkt een respons van 26 GL-alumni uit dit onderzoek.

**Bijlage 3: behoeften bij bijscholing**

Op de open vraag naar andere terreinen van bijscholing blijken twee typen reacties. Allereerst zijn er twee opmerkingen over de route van GL naar GPW. Daarnaast worden drie andere thema's aangereikt, waarvan tweemaal op het terrein van veranderingsmanagement.

- Een eerlijker stap van GL naar GPW en geregistreerd kerkelijk werker. Nu is van GL naar GPW 2jaar extra, terwijl dit van GPW naar GL 1 jaar is. Ondanks pre master
- Ik heb interesse getoond om versneld de GPW te volgen, maar dit is een traject van ruim een jaar, terwijl erg veel vakken gemeenschappelijk waren voor GL en GPW. GL is uiteindelijk een verkeerde keuze gebleven, ik had de omslag naar GL in het 2e jaar niet
 - Hermeneutiek
 - Veranderingsmanagement
 - Veranderingsprocessen sturen

(*) sommige antwoorden waren te lang en worden niet weergegeven; wanneer hogescholen de volledige antwoorden wensen kan de onderzoek dit vanuit het onderzoeksinstrument wel leveren.

Bijlage 4: suggesties voor alumnibeleid - Wat verwacht je nog van jouw hogeschool?

Op de open vraag naar het verwachtingspatroon richting opleiding geeft 17% van de alumni GL antwoord. Drie personen (5%) reageren dan met een opmerking over het curriculum, soms met tipst (beter communiceren, meer over wereldgodsdiensten, soms kritisch, vooral over het afstudeertraject (2x).

- Betere afstemming in communicatie en stellen van duidelijke eisen aan afstuderen vooraf vastgelegd met checklist
- Niet zoveel meer. Ik hoop dat toekomstige studenten meer leren over de wereldgodsdiensten en er muren met vooroordelen zo afgebroken kunnen worden.
- Niks, een aantal keren heb ik verwachtingen uitgesproken, o.a. over de gang van zaken rondom het onderzoek en het afstudeertraject. Hier heb ik, ondanks andere beloften, niets meer van vernomen.

Zeven anderen gaan in op de eigen wensen, soms meer persoonlijk (warm contact met de opleiding), maar meestal over het aanbod voor nascholing of terugkomenten.

- Leuke contacten en af en toe een mailtje
- Aanbod van bijscholing
- Blijvende voorlichting over te volgen programma's of bijscholingsdagen, zeker rond media
- Contact over aanbod wat de CHE kan betekenen voor mij als afgestudeerde
- Opfriscursussen, cursussen over nieuwe methoden, verdieping, over eerder in deze enquête genoemde onderwerpen, bijeenkomsten van 3 keer bijvoorbeeld
- Terugkomenten
- info en stimulerende bij en na scholing

**Bijlage 5, open antwoorden (slotopmerkingen)**

(*) sommige antwoorden waren te lang en worden niet weergegeven; mogelijk wel in origineel)

Hier zijn slechts twee algemene opmerkingen gemaakt.

- De kerk bevindt zich in turbulente tijden. De missionaire en beleidsmatige aandacht is terecht. Op landelijk niveau wordt hier m.i. voldoende over nagedacht en is er voldoende over gepubliceerd. De bal ligt nu bij de lokale vertegenwoordigers van de kerk*
- Ik heb tijdens de opleiding veel geleerd, maar voornamelijk door negatieve ervaringen (ik vind dat ook heel vervelend, maar het is nou eenmaal zo). Ik heb tijdens de opleiding voornamelijk geleerd wat ik niet wil, en waar ik me niet bij thuis voel. *